การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

Developing and Increasing the Value of Silk Products in Surin Province According to the Creative Economy Concept

วิมลกานต์ นิธิศิริวริศกุล[1*] ทรงกลด พลพวก[2] นวรัตน์ นิธิชัยอนันต์[3] เพ็ญนฤมล จะระ[4] สันธนะ ประสงค์สุข[5] และธมนพัชร์ ศรีษะพลภูสิทธิ[6]

Wimolkarn Nithisiriwaritkun[1*], Songklot Phonphuak[2], Navarat Nithichaianan[3], Pennaruemon Chara[4], Santhana Prasongsuk[5] and Thamonphat Srisaphonphusitti[6]

Received : June 26, 2023; **Revised :** July 10, 2023; **Accepted :** July 19, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสำรวจ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและใช้กระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย ผู้นำชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหม และคนในชุมชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการผลิตผ้าไหมในพื้นที่วิจัย จำนวน 50 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงด้วยการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์ และมีความองค์ความรู้เกี่ยวกับผ้าไหม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงอรรถาธิบาย และการวิเคราะห์พรรณนาความ พิจารณาความสอดคล้องของความคิดเห็น และความ

[1-6]คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Management Science, Surindra Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : wimolkran@srru.ac.th

Citation : Nithisiriwaritkun, W., Phonphuak, S., Nithichaianan, N., Chara, P., Prasongsuk, S. and Srisaphonphusitti, T. (2023). Developing and Increasing the Value of Silk Products in Surin Province According to the Creative Economy Concept. **Journal of Local Governance and Innovation.** 7(3) : 1-14; DOI : https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44

เป็นไปได้ของข้อมูลของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มตามแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมบ้านนาตัง อำเภอเขวาสินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จุดเด่นคือการย้อมสีธรรมชาติและการย้อมคราม แนวทางในการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ คือการย้อมครามให้สีติดง่าย และสีไม่ตก โดยใช้นวัตกรรมคือสารประจุบวก ผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ได้คือ ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ และการย้อมผ้าครามด้วยสารประจุบวก เพื่อให้สีครามสด ไม่ตก ย้อมติดง่ายขึ้น และเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนและฐานการเรียนรู้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถนำไปเป็นของฝาก และของที่ระลึกได้ กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมตำบลสวาย อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จุดเด่นคือ การย้อมสีธรรมชาติ และเส้นไหมบ้าน แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ คือ การย้อมสีธรรมชาติ และการมัดย้อมเป็นลวดลายต่าง ๆ พร้อมทั้งการนำโปรตีนไหมที่ได้มาใช้ประโยชน์ ผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ได้คือ ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ และสบู่โปรตีนไหม สามารถพัฒนาเป็นของฝากของที่ระลึก สร้างเป็นฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน และเป็นฐานการเรียนรู้ในชุมชน ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และนำไปสู่การพัฒนาชุมชนในมิติของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ต่อไป

คำสำคัญ (Keywords) : การพัฒนาผลิตภัณฑ์, การเพิ่มมูลค่า, เศรษฐกิจสร้างสรรค์

Abstract

The research on “Developing and increasing the value of silk products in Surin Province according to the creative economy concept” aims to develop and increase the value of silk products in Surin Province according to the concept of the creative economy by using a qualitative research process. Data were collected using surveys, structured interviews and a workshop process in which key informants comprised community leaders. Silk product groups and people in the community are interested in silk production in the research area; the expertise, experience, and knowledge about silk selected 50 people from the random purposive method. The data were analyzed by descriptive analysis and descriptive analysis by considering the consistency of the opinions and the likelihood of the information of the

Citation : วิมลกานต์ นิธิศิริวริศกุล, ทรงกลด พลพวก, นวรัตน์ นิธิชัยอนันต์, เพ็ญนฤมล จะระ, สันธนะ ประสงค์สุข และธมนพัชร์ ศรีษะพลภูสิทธิ. (2566). การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์. **วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น.** 7(3) : 1-14;
DOI : https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44

participants in the focus group according to the concept of creative economy. The research showed that Ban Na Tang silk product group, Kwaew Sirin District, Surin Province, featured natural and indigo dyeing. The way to develop and increase product value is to dye indigo so that the colour is easy to stick and the colour does not fade by using the innovation of cationic substances. The prototype product was natural tie-dyed fabric and indigo dyeing with cationic dyes to make the fresh indigo colour less easily dyed. It is an increase in community tourism activities and a learning base for tourists to use as souvenirs and souvenirs. The highlight of the silk product group in Sawai Subdistrict, Mueang District, Surin Province, is natural dyeing and homegrown silk threads. The way to develop products and increase product value is natural dyeing and tie-dyeing into various patterns, along with using silk proteins that have been utilized. The prototype products obtained are natural tie-dyed fabrics and silk protein soaps that can be developed into souvenirs, community tourism activities and learning bases in the community, resulting in the potential of the community in the creative economy leading to community development in the dimension of the creative economy.

Keywords : Product Development, Adding Value, Creative Economy

บทนำ (Introduction)

การเติบโตของอุตสาหกรรมงานฝีมือและหัตถกรรมในอนาคตชี้ให้เห็นถึงโอกาสในการเชื่อมโยงเศรษฐกิจสร้างสรรค์กับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และกระแสความต้องการของผู้บริโภคที่มีแนวโน้มเปลี่ยนไปโดยผู้บริโภคจะเลือกซื้อสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวมากกว่าสินค้าที่พบได้ทั่วไป และยังเลือกใช้สินค้าที่มีความยั่งยืน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีกระแสยุคดิจิทัลกับการปรับเปลี่ยนรูปแบบของงานฝีมือในอนาคต (Digital Craft Trend) หรือการสร้างสรรค์งานฝีมือที่นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาเกี่ยวข้องในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์, 2562) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม

Citation : Nithisiriwaritkun, W., Phonphuak, S., Nithichaianan, N., Chara, P., Prasongsuk, S. and Srisaphonphusitti, T. (2023). Developing and Increasing the Value of Silk Products in Surin Province According to the Creative Economy Concept. **Journal of Local Governance and Innovation.** 7(3) : 1-14;
DOI : https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44

แห่งชาติ (2562) กำหนดขอบเขตเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทยเพื่อใช้ในการวัดขนาดทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และสะท้อนถึงความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทยไว้เป็น 15 อุตสาหกรรม จากประเภทของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ทั้ง 4 กลุ่มอุตสาหกรรมหลัก ซึ่งขอบเขตของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทย ได้ยึดตามรูปแบบของ UNCTA (The United Nations Conference on Trade and Development) เป็นกรอบโดยแบ่งเป็นกลุ่มมรดกทางวัฒนธรรม กลุ่มศิลปะ กลุ่มสื่อ และกลุ่มงานสร้างสรรค์ตามลักษณะงาน การขับเคลื่อนการพัฒนาให้ครอบคลุมภาคเศรษฐกิจและเชื่อมโยงกันทั้งภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ที่อยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผนวกเข้ากับการใช้องค์ความรู้และนวัตกรรม ทั้งนี้การพัฒนาจะต้องมุ่งสู่การเป็นเศรษฐกิจสร้างสรรค์และเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Donkwa, K., 2018 : 212) อีกประการหนึ่งที่สำคัญและน่าสนใจคือ กระแสทิศทางการประกอบธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์มากขึ้น คือการสร้างมูลค่าที่เกิดขึ้นจากความคิดมนุษย์ เปลี่ยนจากการผลิตและการบริการไปสู่ธุรกิจซึ่งต้องพึ่งพาความคิดสร้างสรรค์เป็นวัตถุดิบสำคัญ (ณัฐวุฒิ พงศ์ศิริ, 2558) ประกอบด้วยการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จะเป็นส่วนในการส่งเสริมให้กลุ่มวิสาหกิจสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของตนเองทั้งด้านการบริหารจัดการ การผลิต การจำหน่าย รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ และความสำเร็จของการนำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน คือ ผู้ประกอบการที่สามารถผนวกความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิจัยและพัฒนาเพื่อดำเนินธุรกิจได้ตามสภาพการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ดังนั้นประเทศไทยและประเทศต่างๆ จึงให้ความสำคัญกับ “เศรษฐกิจสร้างสรรค์” ที่เน้นการเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการด้วยความคิดสร้างสรรค์ ในฐานะที่เป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจยุคใหม่ (Polmitr, D. & Luanchamroen, S., 2023 : 271) ประเด็นที่สำคัญที่สุดในกระบวนการใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาสังคมและชุมชน ได้แก่ กระบวนการและวิธีการมองหา “ทุนจากภายใน” ของชุมชนและท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วเพื่อนำมาซึ่งการต่อยอดสร้างสรรค์และสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็น “อัตลักษณ์” ที่สำคัญในการสะท้อนความเป็นตัวตนของชุมชนและท้องถิ่น อันเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งต่อความสำเร็จในการพัฒนาสังคมและชุมชนที่ยั่งยืน (Chamchan, C. & Boonyamanond, S., 2013 : 109) ประกอปรกับจังหวัดสุรินทร์มีอุตสาหกรรมมรดกทางวัฒนธรรม ที่เอกลักษณ์และโดดเด่นไม่

Citation : วิมลกานต์ นิธิศิริวริศกุล, ทรงกลด พลพวก, นวรัตน์ นิธิชัยอนันต์, เพ็ญนฤมล จะระ, สันธนะ ประสงค์สุข และธมนพัชร์ ศรีษะพลภูสิทธิ. (2566). การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์. **วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น.** 7(3) : 1-14;
DOI : https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44

ว่าจะเป็นงานฝีมือและหัตกรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะพื้นที่ตำบลสวาย อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ และตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เป็นชุมชนที่มีจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ผ้าไหม และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อีกทั้งพื้นที่ตำบลสวาย ยังเป็นยุทธศาสตร์ของกระทรวงอุตสาหกรรมในการพัฒนาให้ตำบลสวายเป็น “หมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์” ของจังหวัดสุรินทร์ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงนำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ซึ่งเป็นแนวคิดในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ การสร้างสรรค์งาน และการใช้ทรัพย์สินทางปัญหา ที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมองค์ความรู้ของสังคมและเทคโนโลยี (United Nation, 2008 : 9) เพื่อพัฒนาสินค้าและบริการที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและคุณค่าทางสังคมซึ่งตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค จึงทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมสุรินทร์ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และนำไปสู่การพัฒนาชุมชนในมิติของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสำรวจ ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและใช้กระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย ผู้นำชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหม และคนในชุมชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการผลิตผ้าไหม ในพื้นที่วิจัย จำนวน 50 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงด้วยการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์ และมีความองค์ความรู้เกี่ยวกับผ้าไหม ในพื้นที่วิจัย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary) การวิเคราะห์เชิงอรรถาธิบาย (Explanatory Analysis) การวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารและการวิเคราะห์พรรณนาความ (Content Analysis)

Citation : Nithisiriwaritkun, W., Phonphuak, S., Nithichaianan, N., Chara, P., Prasongsuk, S. and Srisaphonphusitti, T. (2023). Developing and Increasing the Value of Silk Products in Surin Province According to the Creative Economy Concept. **Journal of Local Governance and Innovation.** 7(3) : 1-14;
DOI : https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44

พิจารณาความสอดคล้องของความ คิดเห็น และความเป็นไปได้ของข้อมูลของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มตามแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

ขอบเขตด้านพื้นที่ในการวิจัย ประกอบด้วยบ้านนาตัง หมู่ที่ 8 ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ และตำบลสวาย อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ที่มีความพร้อมและความต้องการในการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ ตามแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์” สรุปการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์จุดแข็ง โอกาสการพัฒนา และภูมิปัญญาท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ผ้าไหม บ้านนาตัง อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ และตำบลสวาย อำเภอเมืองจังหวัดสุรินทร์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์จุดแข็ง โอกาสการพัฒนา และภูมิปัญญาท้องถิ่นของธุรกิจชุมชนผ้าไหม

กลุ่มธุรกิจชุมชนผ้าไหม	จุดแข็งและโอกาสในการพัฒนา	จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น	แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบ
บ้านนาตัง อ.เขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์	1. สมาชิกในกลุ่มมีความเข้มแข็งและให้ความร่วมมือในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหมเป็นอย่างดี 2. ที่ตั้งของกลุ่มเป็นจุดศูนย์รวมของแหล่งท่องเที่ยว อาทิ เครื่องเงิน และยังเป็นโฮมสตย์ที่นักท่องเที่ยวมาพักเป็นประจำ 3. เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวทอผ้าไหม บ้านนาตัง	1. เป็นศูนย์การเรียนรู้ย้อมสีธรรมชาติ 2. มีการย้อมคราม และการผลิตครามเองในกลุ่ม 3. ทรัพยากรที่ใช้ในการย้อมสีผ้าไหมมาจากชุมชนและท้องถิ่น 4. ผลิตภัณฑ์ทุกชิ้นเป็นธรรมชาติ 100 % ทุกกระบวนการในการผลิต	1. นำจุดเด่นคือการย้อมสีธรรมชาติและการย้อมคราม มาพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นกิจกรรมให้ท่องเที่ยว และเป็นของฝากของที่ระลึก 2. การย้อมครามให้ติดง่าย และสีไม่ตก โดยใช้นวัตกรรมเข้ามาช่วย

Citation : วิมลกานต์ นิธิศิริวริศกุล, ทรงกลด พลพวก, นวรัตน์ นิธิชัยอนันต์, เพ็ญนฤมล จะระ, สันธนะ ประสงค์สุข และธมนพัชร์ ศรีษะพลภูสิทธิ. (2566). การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์. **วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น.** 7(3) : 1-14;
DOI : https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กลุ่มธุรกิจชุมชน ผ้าไหม	จุดแข็งและโอกาส ในการพัฒนา	จุดเด่นของ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	แนวทางการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ต้นแบบ
ตำบลสวาย อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์	1. กลุ่มมีความเข้มแข็ง และทรัพยากรในท้องถิ่นมีจำนวนมาก 2. เป็นหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ 3. นักท่องเที่ยวและผู้เข้ามาศึกษาดูงานมีจำนวนมาก 4. เป็นจุดเรียนรู้เรื่องการย้อมสีธรรมชาติ และการผลิตผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์	1.ทรัพยากรที่ใช้ในการย้อมสีผ้าไหมมาจากชุมชนและท้องถิ่น 2. เป็นแหล่งผลิตผ้าไหมลายโฮลที่มีชื่อเสียง	1. นำจุดเด่นคือการย้อมสีธรรมชาติ มาพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นกิจกรรมให้ท่องเที่ยว และเป็นของฝากของที่ระลึก โดยการทำเป็นผ้ามัดย้อมรูปแบบต่างๆ 2. นำโปรตีนไหมที่ฟอกทิ้งก่อนย้อม มาใช้ประโยชน์ โดยใช้นวัตกรรมเข้ามาช่วยสกัดโปรตีนไหม และนำมาพัฒนาเป็นสบู่โปรตีนไหม เป็นของฝาก ของระลึกในกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน และถือเป็นการเพิ่มมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์

จากตารางจะพบว่าจุดเด่นของกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทั้ง 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. บ้านนาตัง อำเภอเขวาสินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จุดเด่นคือ การย้อมสีธรรมชาติและการย้อมคราม แนวทางในการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ต้นแบบตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คือการย้อมครามให้ติดง่าย และสีไม่ตก โดยใช้นวัตกรรมเข้ามาช่วย และเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์โดย

Citation : Nithisiriwaritkun, W., Phonphuak, S., Nithichaianan, N., Chara, P., Prasongsuk, S. and Srisaphonphusitti, T. (2023). Developing and Increasing the Value of Silk Products in Surin Province According to the Creative Economy Concept. **Journal of Local Governance and Innovation.** 7(3) : 1-14;
DOI : https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44

การมัดย้อมสีธรรมชาติในกิจกรรมในการท่องเที่ยวชุมชน หรือทำเป็นฐานการเรียนรู้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถนำไปเป็นของฝาก และของที่ระลึกได้

2. ตำบลสวาย อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จุดเด่นคือ การย้อมสีธรรมชาติ แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ต้นแบบตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คือการย้อมสีธรรมชาติ และการมัดย้อม สามารถพัฒนาเป็นของฝากของที่ระลึก และการสกัดโปรตีนจากเส้นไหม โดยใช้นวัตกรรมเข้ามาช่วย เพื่อนำโปรตีนไหมมาใช้ประโยชน์ โดยการทำสบู่โปรตีนไหม ในกิจกรรมในการท่องเที่ยวชุมชน หรือทำเป็นฐานการเรียนรู้ในชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 นำจุดเด่นและแนวทางแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ต้นแบบตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มาดำเนินการพัฒนาและเพิ่มการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าต้นแบบผลิตภัณฑ์ โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 บ้านนาตัง อำเภอเขวาสินทร์ จังหวัดสุรินทร์

ผลิตภัณฑ์ต้นแบบตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่ได้คือ ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ และการย้อมผ้าครามด้วยสารประจุบวก เพื่อให้สีครามสด ไม่ตก และย้อมติดง่ายขึ้น

กิจกรรมที่ 1 : การถ่ายทอดองค์ความรู้ใหม่การหมักคราม การก่อคราม และการย้อมเส้นไหมครามด้วยสารประจุบวก



ภาพที่ 1 กิจกรรมการหมักคราม การก่อคราม และการย้อมเส้นไหมครามด้วยสารประจุบวก

Citation : วิมลกานต์ นิธิศิริวริศกุล, ทรงกลด พลพวก, นวรัตน์ นิธิชัยอนันต์, เพ็ญนฤมล จะระ, สันธนะ ประสงค์สุข และธมนพัชร์ ศรีษะพลภูสิทธิ. (2566). การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์. **วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น.** 7(3) : 1-14;
DOI : https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44

กิจกรรมที่ 2 : กิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้ใหม่ การมัดย้อมสีธรรมชาติจากทรัพยากรในท้องถิ่น อาทิ คราม คลั่ง แกนขนุน



ภาพที่ 2 การมัดย้อมสีธรรมชาติ

กลุ่มที่ 2 ตำบลสวาย อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ผลิตภัณฑ์ต้นแบบตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่ได้คือ ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ และสบู่โปรตีนไหม

กิจกรรมที่ 1 : กิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้ใหม่ การสกัดโปรตีนไหมโดยใช้หม้ออัดแรงดัน และการทำสบู่โปรตีนไหม



ภาพที่ 3 การทำสบู่โปรตีนไหม

Citation : Nithisiriwaritkun, W., Phonphuak, S., Nithichaianan, N., Chara, P., Prasongsuk, S. and Srisaphonphusitti, T. (2023). Developing and Increasing the Value of Silk Products in Surin Province According to the Creative Economy Concept. **Journal of Local Governance and Innovation.** 7(3) : 1-14;
DOI : https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44

กิจกรรมที่ 4 : กิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ใหม่กิจกรรมมีดย้อมผ้าไหม (เพื่อเป็นฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน)



ภาพที่ 4 การมัดย้อมผ้าไหม

ดังนั้นสรุปได้ว่าผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ได้รับการพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ทั้ง 2 กลุ่มได้มีการนำไปใช้ในกิจกรรมของนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในการมาพักที่โฮมสเตย์ หรือกิจกรรมการศึกษาดูงานของนักท่องเที่ยว อีกทั้งสามารถของฝาก และของที่ระลึกประจำกลุ่มได้ ซึ่งจากการทดลองกิจกรรมจากนักท่องเที่ยวรับผลตอบรับเป็นอย่างดีจากนักท่องเที่ยว เนื่องจากผลิตภัณฑ์ต้นแบบใช้เวลาในทำกิจกรรมไม่นานมาก ต้นทุนในการผลิตต่ำ และได้สัมผัสกับวิถีชุมชน ซึ่งในปัจจุบันทั้งสองกลุ่มที่ได้รับการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพานิชย์

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากงานวิจัยเรื่องการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้มีการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมออกเป็น 3 ผลิตภัณฑ์ คือ การมัดย้อมครามด้วยสารประจุบวก การมัดย้อมผ้าลวดลายต่างๆ และการทำสบู่โปรตีนไหม ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ในการย้อมสีผ้าครามโดยการนำสารประจุบวก มาทำให้ย้อมติดงานและสีไม่ตก รวมถึงชุมชนได้รับองค์ความรู้ใหม่ในการทำผ้ามัดย้อมเป็นลวดลายต่างๆ และการทำสบู่โปรตีนไหมเพื่อใช้เป็นฐานการเรียนรู้ และสามารถนำมาใช้ในที่พักโฮมสเตย์ของชุมชนเพื่อลดต้นทุนของธุรกิจชุมชนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pornjaroenkun, A. & Ketanon Neawheangtham, R., (2017 : 433) พบว่า รูปแบบผลิตภัณฑ์การสร้างมูลค่าเพิ่มผ้าไหมทอมือตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของชุมชนผ้าไหมทอมือบ้านประทุน ได้รูปแบบ “BAN PROATOON Moodel”

Citation : วิมลกานต์ นิธิศิริวิริศกุล, ทรงกลด พลพวก, นวรัตน์ นิธิชัยอนันต์, เพ็ญนฤมล จะระ, สันธนะ ประสงค์สุข และธมนพัชร์ ศรีษะพลภูสิทธิ. (2566). การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์. **วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น.** 7(3) : 1-14;
DOI : https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44

ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ระดมความคิดพัฒนาผลิตภัณฑ์ กำหนดราคา สร้างเครือข่าย เพิ่มช่องทางการค้า สร้างศักยภาพให้ชุมชน ยกระดับการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ความช่วยเหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ ศูนย์กระจายสินค้า และสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ และสอดคล้องกับสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (2564. ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คือ การนำสินค้าหรือบริการมาเพิ่มมูลค่าโดยผ่านการคิดอย่างสร้างสรรค์ และนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ๆ รวมถึงพื้นฐานทางวัฒนธรรม สังคม เข้ามาช่วยในการสร้างสรรค์ผลงาน และสอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2561 ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หมายความว่า การพัฒนาระบบเศรษฐกิจโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์บนฐานขององค์ความรู้ ทรัพย์สินทางปัญญา และการศึกษาวิจัยซึ่งเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ การสั่งสมความรู้ของสังคม และเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อใช้ในการพัฒนาธุรกิจและการผลิตสินค้าและบริการในรูปแบบใหม่ซึ่งสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจหรือคุณค่าทางสังคม กลุ่มบ้านนาตัง และบ้านสวาย เดิมเคยทำผ้าไหมเป็นผ้าผืน และทำผ้าคลุมไหล่จากผ้าไหม จากครามและสีธรรมชาติ จากผลงานวิจัยจึงได้ขยายมาทำผ้ามัดย้อมจากคราม และสีธรรมชาติ และสอดคล้องกับผลงานของ “แตนบาติก” ผ้าย้อมครามทะเลจากชุมชนบ้านฉาง ผู้สร้างสรรค์แฟชั่นมัดย้อมและบาติกที่สวยงามเกินราคา ในโครงการ East is Craft ของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy Agency หรือ CEA) ผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมจากคราม โดนใช้วัตถุดิบและทรัพยากร “น้ำทะเล” มาแทนกระบวนการใช้น้ำเกลือในกระบวนการผลิตผ้ามัดย้อม ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าย้อมครามทะเลแตนบาติก และสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการเพิ่มมูลค่า (Added Value) เป็นการสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจากเดิม การสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นเครื่องมือการตลาดที่จะทำให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยการสร้างมูลค่าเพิ่ม คือความสามารถในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในด้านต่างๆ ให้มีคุณค่าในสายตาของลูกค้ามากขึ้น (Tipphachartyothin, 2014) อีกทั้งผลงานวิจัยยังสอดคล้องกับการส่งเสริมอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของไทยใน 15 สาขา ในสาขาที่ 1. งานฝีมือและหัตถกรรม สาขาที่ 15. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ควบคู่ไปกับการผลักดันวัฒนธรรมที่มีศักยภาพ 5 F ได้แก่ 1. อาหาร (Food) 2. ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ (Film) 3. ผ้าไทยและการออกแบบแฟชั่น (Fashion) 4. มวยไทย (Fighting) และ 5.การอนุรักษ์และขับเคลื่อนเทศกาล ประเพณีสู่ระดับโลก (Festival) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sukasai, et al. (2021 : 382) พบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นการผลิตบนฐานการใช้องค์ความรู้ของชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างสรรค์งานและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาวัฒนธรรมเพื่อการผลิต ในการสร้างเอกลักษณ์

Citation : Nithisiriwaritkun, W., Phonphuak, S., Nithichaianan, N., Chara, P., Prasongsuk, S. and Srisaphonphusitti, T. (2023). Developing and Increasing the Value of Silk Products in Surin Province According to the Creative Economy Concept. **Journal of Local Governance and Innovation.** 7(3) : 1-14;
DOI : https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44

และส่งผลสำเร็จต่อการพัฒนาศักยภาพชุมชนยังยื่น ได้เอกลักษณ์ผลิตผ้าไหม “ลายละมั่ง” ที่ใช้แนวคิดการทอผ้าลายหมีคั่นขอนารี และเป็นที่ต้องการของผู้ใช้ในชุมชนและผู้ที่สนใจ และแนวทางการจัดการผลิตภัณฑ์ต้องผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการและรสนิยมของผู้บริโภคให้มีความทันสมัยมากขึ้น

ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้องค์ความรู้ใหม่จากการกระบวนการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ คือได้องค์ความรู้ใหม่ในการย้อมสีผ้าครามโดยการนำสารประจุบวก มาทำให้ย้อมติดงานและสีไม่ตกโดยไม่มีผลกระทบต่อมาตาฐานผลิตภัณฑ์การย้อมสีธรรมชาติ รวมถึงชุมชนได้รับองค์ความรู้ใหม่ในการทำผ้ามัดย้อมเป็นลวดลายต่างๆ และการทำสบู่โปรตีนไหม เพื่อใช้เป็นฐานการเรียนรู้และกิจกรรมการท่องเที่ยว และสามารถนำมาใช้ในที่พักโฮมสเตย์ของชุมชนเพื่อลดต้นทุนของธุรกิจชุมชนได้ ดังแสดงในภาพที่ 5



ภาพที่ 5 การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

Citation : วิมลกานต์ นิธิศิริวริศกุล, ทรงกลด พลพวก, นวรัตน์ นิธิชัยอนันต์, เพ็ญนฤมล จะระ, สันธนะ ประสงค์สุข และธมนพัชร์ ศรีษะพลภูสิทธิ. (2566). การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์. **วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น.** 7(3) : 1-14;
DOI : https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 คนในชุมชนควรได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับการพัฒนาสินค้าและบริการตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ใหม่โดยการพัฒนาผลิตภัณฑ์เดิมที่มีอยู่แล้วให้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในอนาคต

1.2 คนในชุมชนควรเพิ่มฐานการเรียนรู้จากงานวิจัย และเพิ่มกิจกรรมไว้ในแผนการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเกี่ยวกับช่องทางการตลาด การสื่อสารทางการตลาดสินค้าและบริการ การจำลองกิจกรรมฐานการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอนาคต และพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้มีเอกลักษณ์ สร้างอัตลักษณ์สะท้อนความเป็นตัวตนองชุมชนและท้องถิ่น อันเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งต่อความสำเร็จในการพัฒนาสังคมและชุมชนที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง (References)

กรุงเทพธุรกิจ. (2562). **เศรษฐกิจสร้างสรรค์ : จากความคิดสร้างสรรค์ สู่มูลค่าทางเศรษฐกิจ**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/123808?fbclid=IwAR3pIFniBxBbNM1D3p3Cco0iBukDoguNeK0Jlr3kaYE88LUtlnUSzQGK9VA. สืบค้น 15 กุมภาพันธ์ 2565.

ณัฐวุฒิพงศศิริ. (2558). **การบริหารคนต่างรุ่นในองค์กร**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.hri.tu.ac.th/cms/seminardetail.aspx?tid=MTQx/. สืบค้น 7 กรกฎาคม 2565.

พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2561. (2561). **เศรษฐกิจสร้างสรรค์**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : https://www.cea.or.th/storage/app/media/ITA2564/Royal-Decree-for-CEA-Establishment.pdf. สืบค้น 25 พฤศจิกายน 2564.

Citation : Nithisiriwaritkun, W., Phonphuak, S., Nithichaianan, N., Chara, P., Prasongsuk, S. and Srisaphonphusitti, T. (2023). Developing and Increasing the Value of Silk Products in Surin Province According to the Creative Economy Concept. **Journal of Local Governance and Innovation.** 7(3) : 1-14; DOI : https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44

ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ. (2562). **“แตนบาติก” ผ้าย้อมครามทะเลจากชุมชนบ้านฉาง ผู้สร้างสรรค์แฟชั่นมัดย้อมและบาติกที่สวยงามเกินราคา**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : https://www.tcdc.or.th/th/all/service/resource-center/article/32163. สืบค้น 28 ตุลาคม 2562.

สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.). (2564). **Creative Economy พาเศรษฐกิจไทยก้าวไกลสู่สากล**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : https://www.nxpo.or.th/th/9440/. สืบค้น 25 พฤศจิกายน 2564.

Chamchan, C. and Boonyamanond, S. (2013). Roles of Creative Economy of Community and Social Development in Thailand. **NIDA Economics Review**. 7(1). 109 : 151. [In Thai]

Donkwa, K. (2018). A model of factors in creative economics and innovative behavior affecting the long-run AEC strategies of Thailand. **Silapakorn University Journal** .38(1). 207-232. [In Thai]

Pornjaroenkun, A. and Ketanon Neawheangtham, R. (2017). Product Development based on The Creative Economy Concept in to Value-Added of Pratoon Community, surin. **Governance Journal**. 6(2) : 433-446. [In Thai]

Polmitr, P. and Luanchamroen, S. (2023). The Challenges of Entrepreneurship and Success in the Modern Competition based on the Creative Economy Concept. **Journal of Management and Development Ubon Ratchathani Rajabhat University**. 10(1) : 271-284 . [In Thai]

Sukasai,L. et al . (2017). Development to Sustainable Community Potential of Local Wisdoms Productive “Native Silk” Based on Sufficiency Economy & Creative Economy of Chaiyaphum Province Communities. **Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology**. 6(7) : 382 : 398. . [In Thai]

Tipphachartyothin, P. (2014). Quality Control: The importance of consistency. **Journal of Productivity world**. 19(110) : 91-96. [in Thai]

United Nations. (2008). **Creative Economy Report 2008**. The Challenge of Assessing the Creative Economy towards Informed Policy-making.

Citation : วิมลกานต์ นิธิศิริวริศกุล, ทรงกลด พลพวก, นวรัตน์ นิธิชัยอนันต์, เพ็ญนฤมล จะระ, สันธนะ ประสงค์สุข และธมนพัชร์ ศรีษะพลภูสิทธิ. (2566). การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์. **วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น.** 7(3) : 1-14;
DOI : https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44